

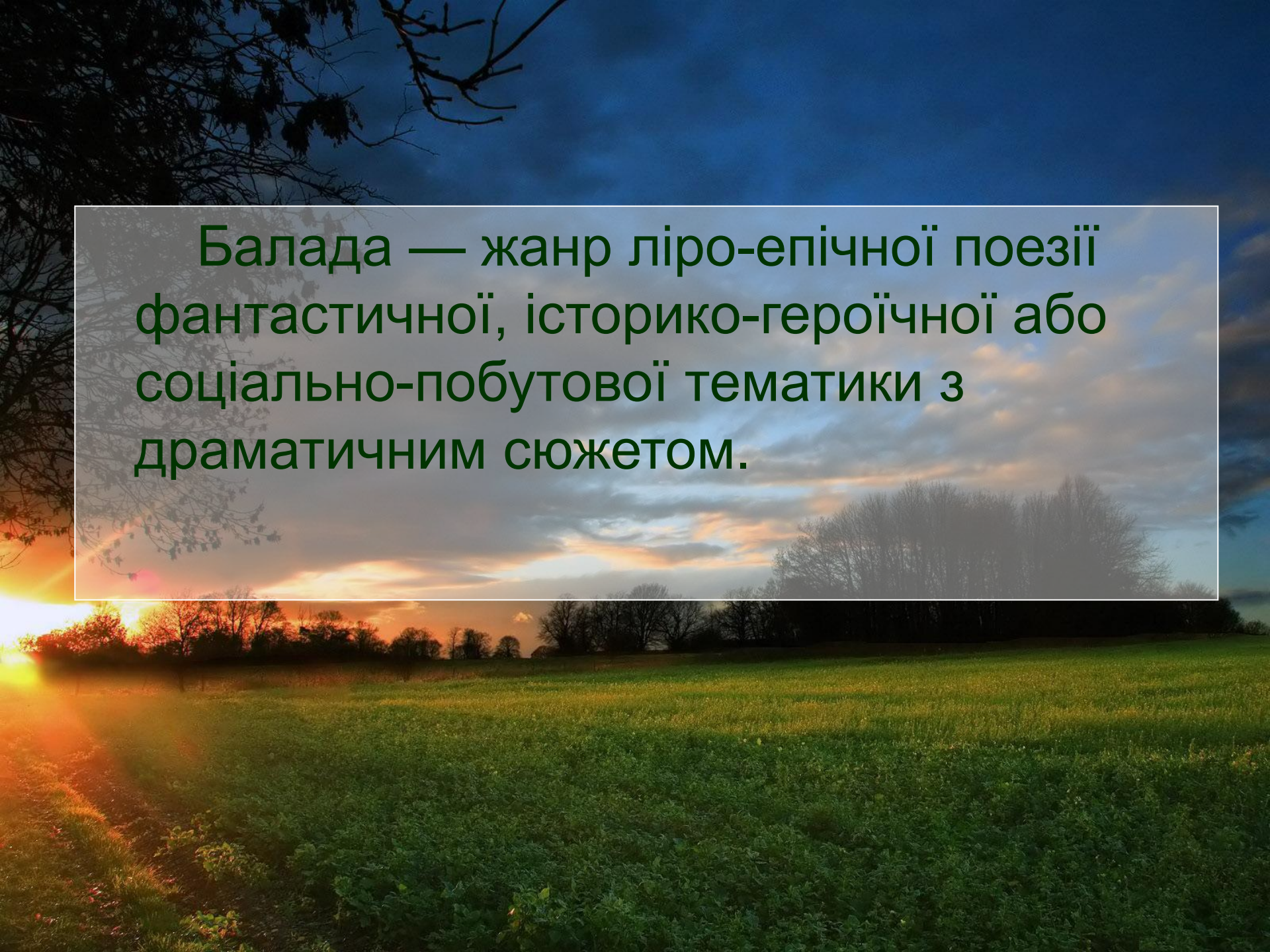

Тарас Григорович Шевченко балада “Причинна”

Історія написання

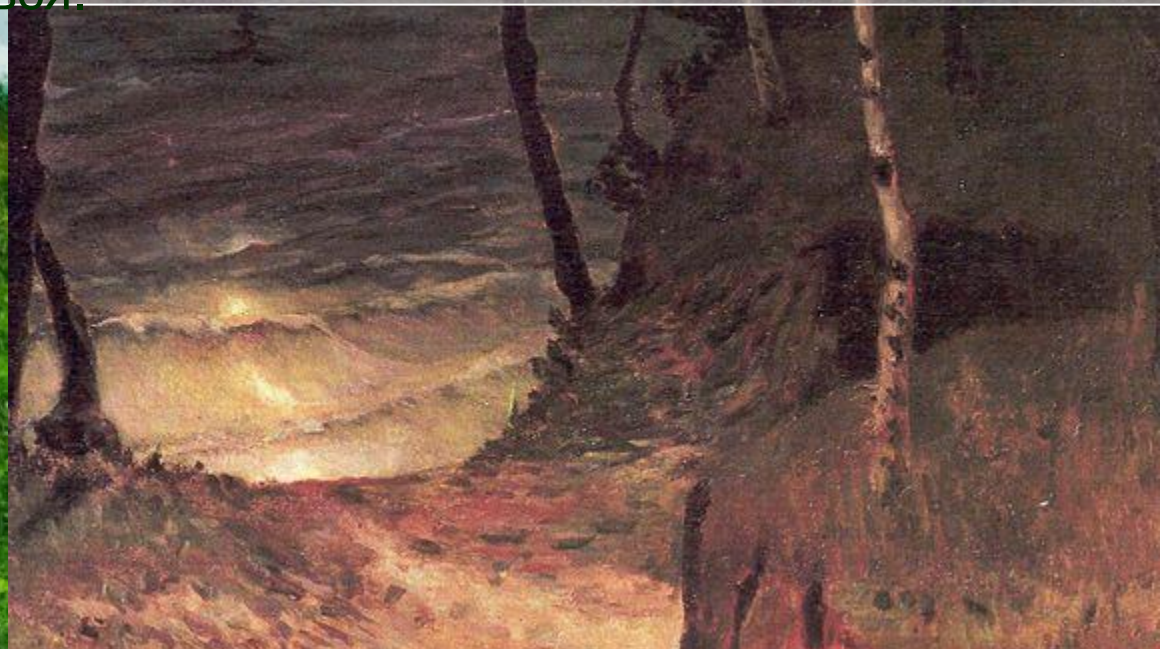
«Причі́нна» — романтична балада Тараса Шевченка, написана орієнтовно в 1837 році в Петербурзі, один з ранніх творів поета.

Балада — жанр ліро-епічної поезії
фантастичної, історико-героїчної або
соціально-побутової тематики з
драматичним сюжетом.

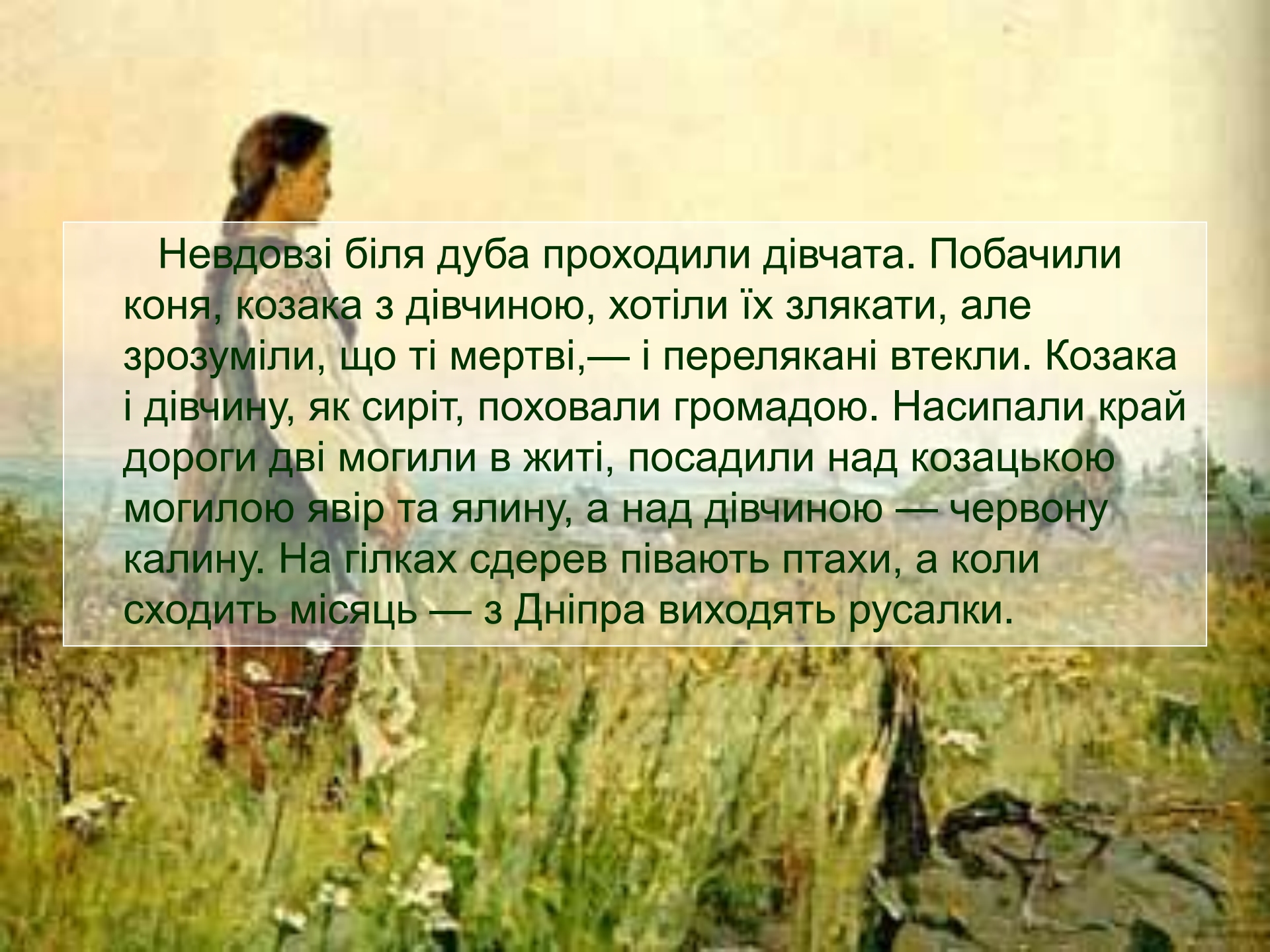
Сюжет

Розвиток сюжетної лінії починається з ліричного відступу й пейзажів в романтичному дусі. Буря на Дніпрі. Горами зіймаються величезні хвилі, гнуться від вітру високі верби. А на березі, біля гаю, ходить дівчина. Ворожка зробила її причинною, аби менше сумувала за молодим козаком, який пішов у похід і не повертався.

Тим часом з води виринають русалки — душі нехрещених дітей. Вони й залоскотали дівчину. Вранці з діброви виїжджає козак. Біля дуба він бачить тіло дівчини і спочатку думає, що вона заснула. А коли бачить, що кохана мертва, у відчаї «зареготавсь, розігнався — та в дуб головою!».

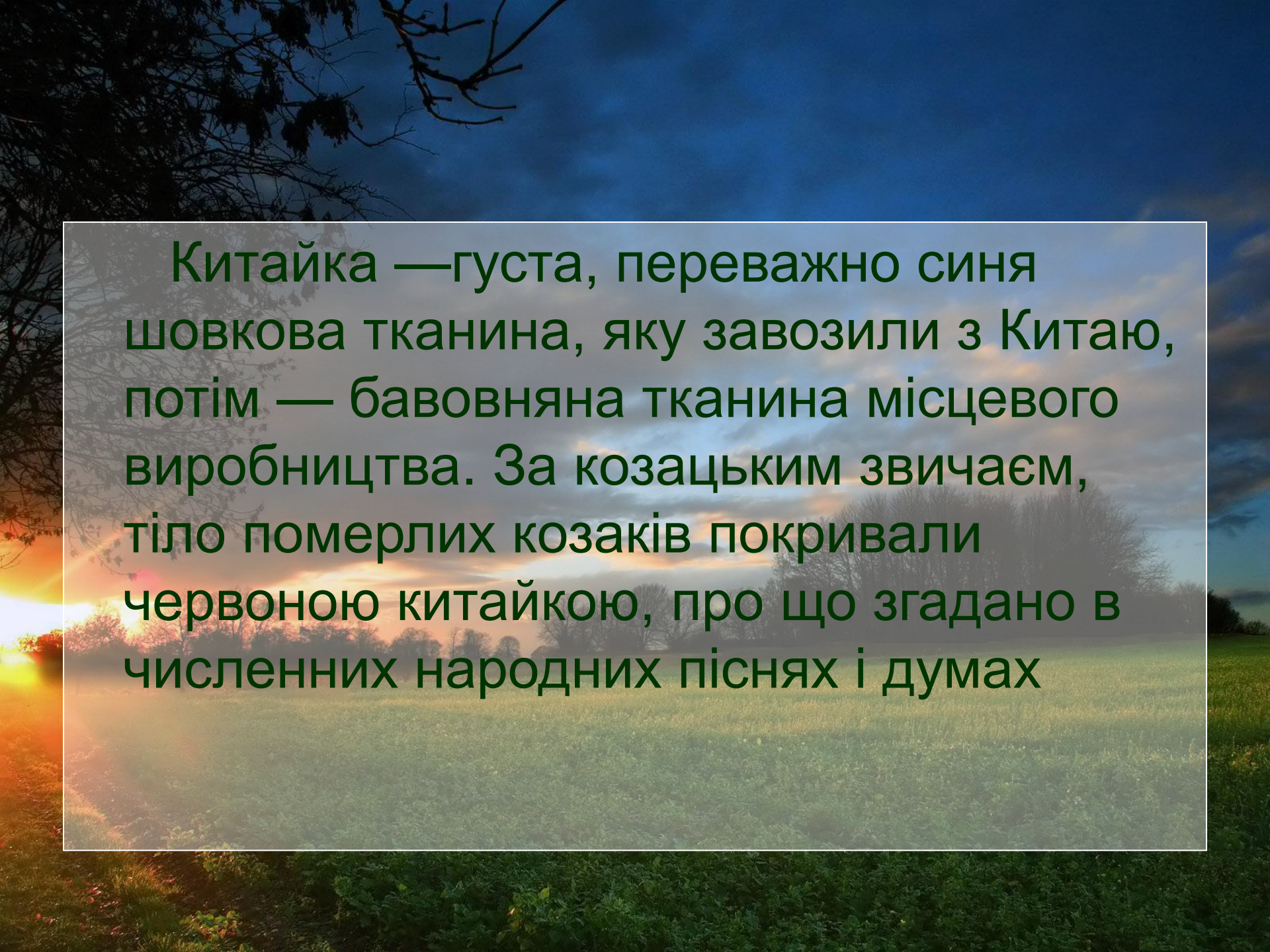

A painting of a woman in a blue dress standing in a field with trees in the background. The woman is looking to the right. The background is a soft, hazy landscape with green grass and trees. The overall tone is melancholic and nostalgic.

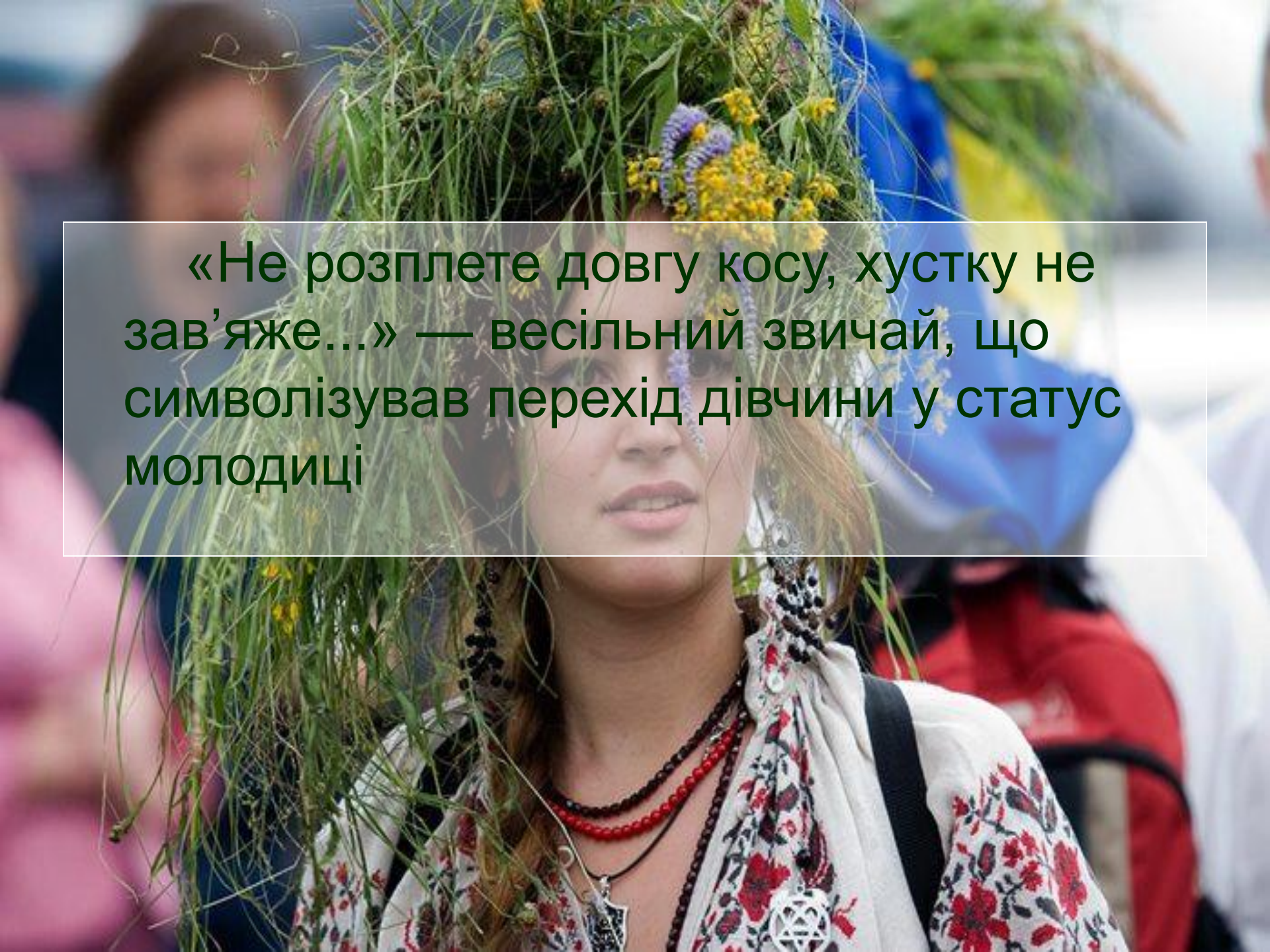
Невдовзі біля дуба проходили дівчата. Побачили коня, козака з дівчиною, хотіли їх злякати, але зрозуміли, що ті мертві,— і перелякані втекли. Козака і дівчину, як сиріт, поховали громадою. Насипали край дороги дві могили в житі, посадили над козацькою могилою явір та ялину, а над дівчиною — червону калину. На гілках сдерев півають птахи, а коли сходить місяць — з Дніпра виходять русалки.

Значення деяких слів

Причинна — та, якій «спричинено»
душевну хворобу (божевільна);
в Шевченковій баладі героїня,
зачарована ворожкою, стає сновидою.

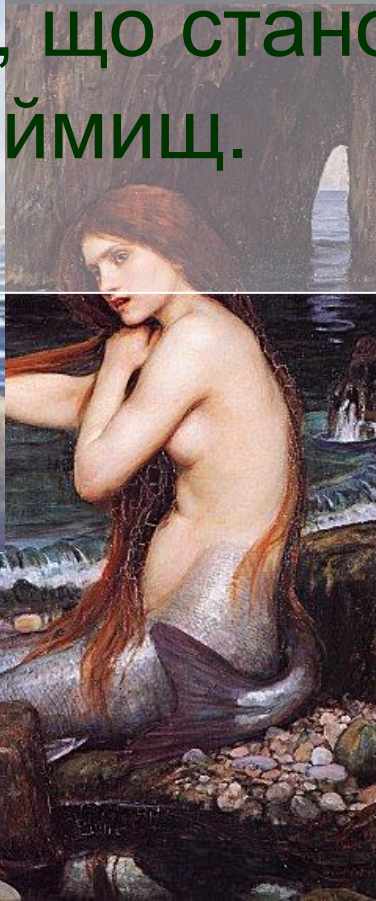
Китайка —густа, переважно синя
шовкова тканина, яку завозили з Китаю,
потім — бавовняна тканина місцевого
виробництва. За козацьким звичаєм,
тіло померлих козаків покривали
червоною китайкою, про що згадано в
численних народних піснях і думах

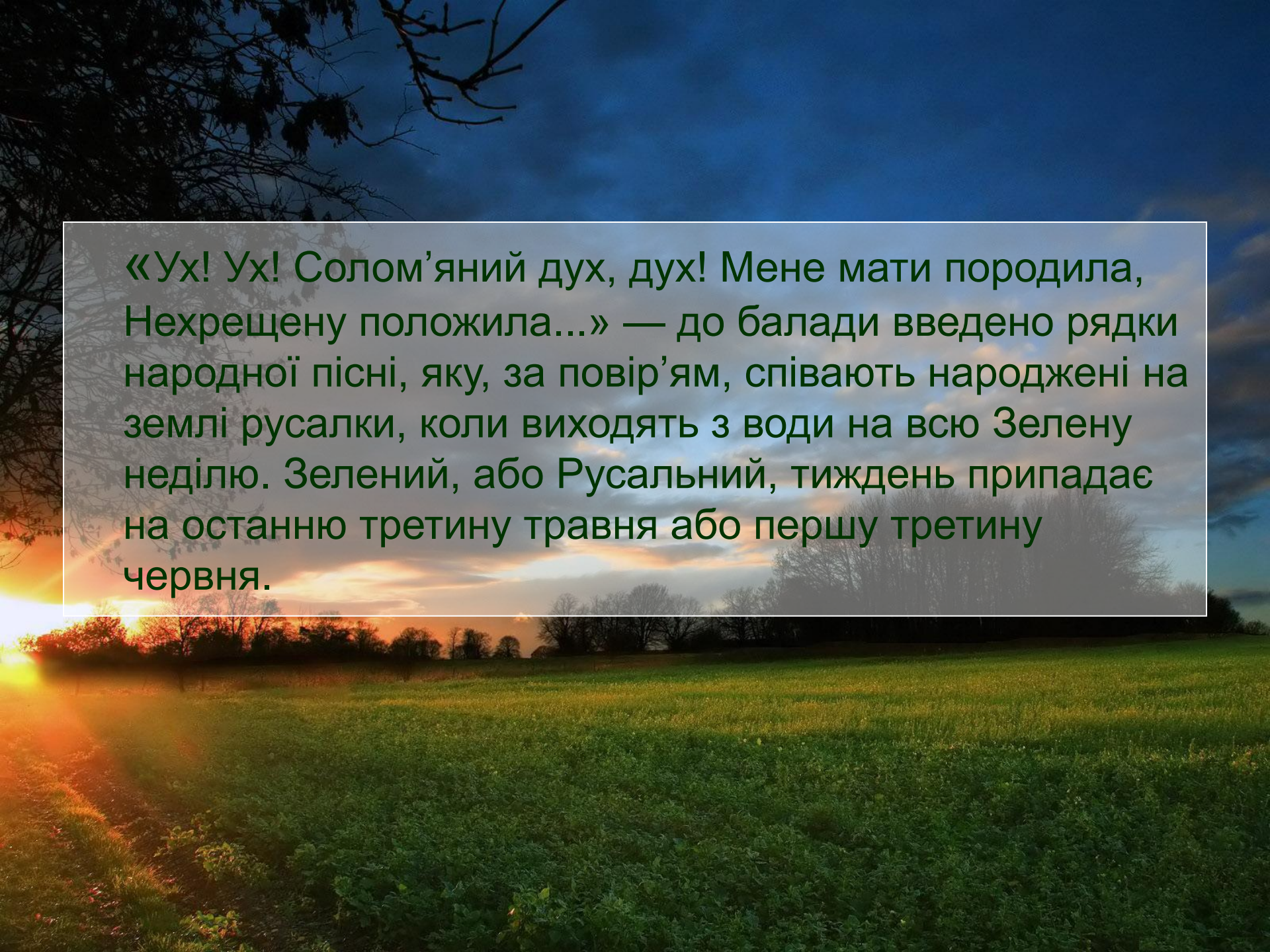
A young woman is shown from the chest up, wearing a traditional Ukrainian folk costume. She has a large, elaborate crown made of green grass and yellow and purple flowers. Her hair is long and dark. She is wearing a white blouse with red floral embroidery on the sleeves and a white shawl with red floral patterns. She has multiple necklaces, including a red beaded necklace and a black beaded necklace. The background is blurred, showing other people in similar costumes.

«Не розплете довгу косу, хустку не зав'яже...» — весільний звичай, що символізував перехід дівчини у статус молодиці

Міфологія

Русалки — це образи української демонології, що становлять собою богинь водоймищ.

The background image is a landscape photograph. In the foreground, there is a lush green field with some yellow wildflowers. In the middle ground, there is a line of trees silhouetted against the sky. The sky is a mix of deep blue and orange, indicating a sunset or sunrise. The sun is visible on the left side, creating a bright glow and lens flare. A semi-transparent white box with a thin black border is positioned in the upper half of the image, containing text in green. The text is in a serif font and is centered within the box.

«Ух! Ух! Солом'яний дух, дух! Мене мати породила,
Нехрещену положила...» — до балади введено рядки
народної пісні, яку, за повір'ям, співають народжені на
землі русалки, коли виходять з води на всю Зелену
неділю. Зелений, або Русальний, тиждень припадає
на останню третину травня або першу третину
червня.

Півні

«Ще треті півні не співали...» — одна з найважливіших функцій півня як провісника в східнослов'янській та християнській міфології — часова: його спів визначає межі нічного часу доби, коли діють темні бісівські сили. Своїм співом опівночі півень розганяє нечисть до наступної ночі. Спів третіх півнів — знак рівної відстані від півночі до вранішньої зорі — свідчить про закінчення дії нечистих сил

Сичі

«Сичі в гаю перекликались...» — сич (сова, пугач) — народнопоетичний символ смерті, пільми. Крик сича віщує, біду взагалі

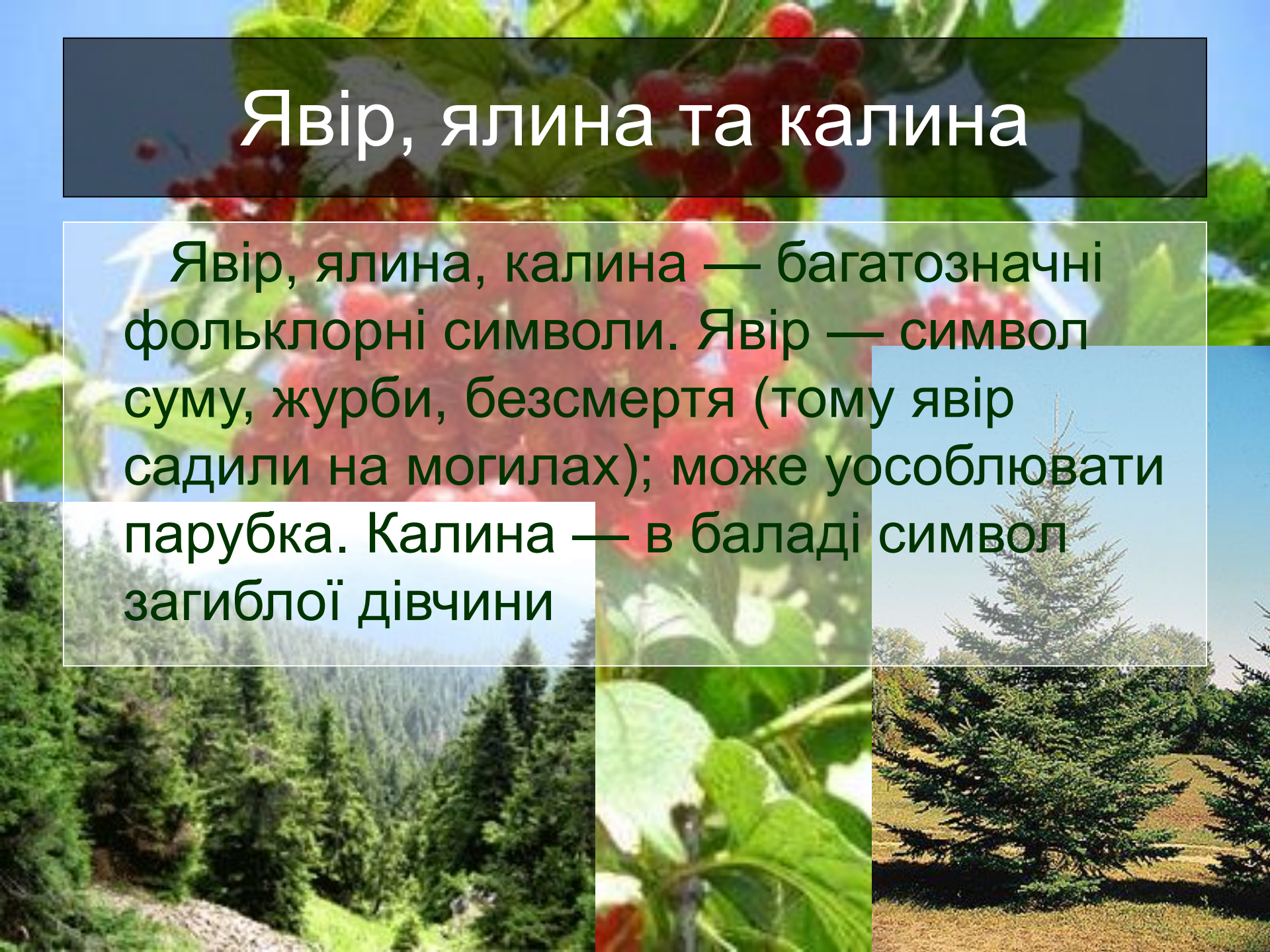

Місце поховання

«Поховали громадою. Як слід,
по закону...» Насипали край дороги Дві
могили в житі... — самогубство, за
приписами церкви, вважалося тяжким
гріхом. Тому самогубців ховали поза
цвинтарем, земля якого була освячена.

Явір, ялина та калина

Явір, ялина, калина — багатозначні фольклорні символи. Явір — символ суму, журби, безсмертя (тому явір садили на могилах); може уособлювати парубка. Калина — в баладі символ загиблої дівчини

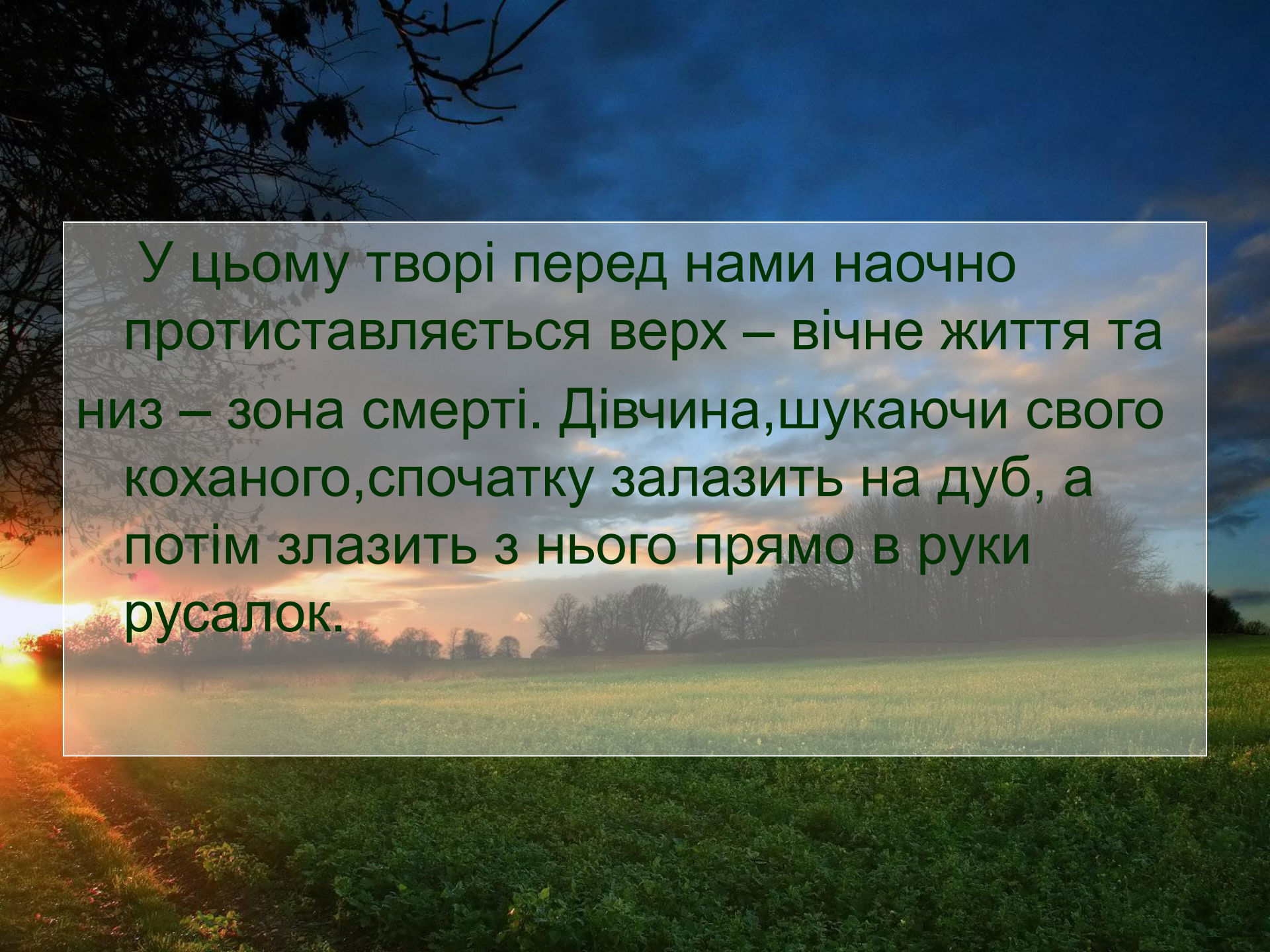

Розгортання події

У землеробську епоху смерть ототожнювалась із скошуванням трави чи злаків (звідси образ смерті з косою), поховання—із посівом злаків, саджанням дерев тощо. Отже, недаремно подія в баладі “Причинна” відбувається в серпні, оскільки саме серпень —це місяць серпа, тобто жнив

Річка

Вода у фольклорі обов'язково таїть у собі семантику загрози, небезпеки. Річка частіше за все –це ворожий топос, який з'єднує світи. Річку завжди супроводжує місяць, який Приходить разом з діями потойбічних сил

У цьому творі перед нами наочно
протиставляється верх – вічне життя та
низ – зона смерті. Дівчина, шукаючи свого
коханого, спочатку залазить на дуб, а
потім злазить з нього прямо в руки
русалок.

Море

Море у міфологічних текстах асоціюється зі стоячою водою, відтак воно етимологічно пов'язане зі смертю, мороком. Саме за синє море від'їжджають козаки, герої творів Т.Шевченка.

Ліс

Лісовий простір – перехідна зона між світами. У часовій площині фольклорний ліс має суто нічну природу. У “Причинній” згадується “темний гай”, де, можливо, ночує козак. А також важливим є те, що саме “із діброви козак виїжджає”, коли повертається додому. В образі лісу зберігається відтінок загрози для героя, оскільки ліс – це завжди якась перешкода, це межа між “своїм” та “чужим”, це символічний образ невідомого чи минулого.

Голуб

Голуб - це символ духовності, ніжності, щирої любові, злагоди і миру. Це також знак творчої сили, що здатна врятувати світ.

В духовному змісті згідно Біблії голуб - це символ Святого Духа від нашого творця, це символ милості Божої усьому світу.

Дуб

Дуб - це святий знак Божого люду й справедливості. Дуб - символ сили, захисту, довголіття, чоловічої мужності, вірності. Це дерево пов'язане з богами-громовержцями і громом та вважається емблемою богів, неба та плодючості. твердості у вірі

Публікація

Наприкінці 1838 року Шевченко передав баладу разом з кількома іншими творами Євгену Гребінці для публікації в альманасі «Ластівка».

Пізніше «Причинну» надруковано в «Кобзарі» за 1860 рік, де її подано за «Ластівкою» з кількома незначними варіантами.